

Rocznica utworzenia szkoły szybowcowej

Data publikacji: 13.07.2016 14:20

O chlubnym okresie w historii gminy Goleiszów i zarazem Śląska Cieszyńskiego przypominać będzie pamiątkowa tablica, której uroczyste odsłonięcie na górze Chełm nastąpi w piątek, 15 lipca br. o godz. 16.00, w 82. rocznicę utworzenia tam Szkoły Szybowcowej.

W niedzielę 15 lipca 1934 r. na znajdującym się w Godziszowie wierzchołku góry Chełm wojewoda śląski Michał Grażyński dokonał uroczystej inauguracji Szkoły Szybowcowej. Przybyła z Bielska, Cieszyna i najbliższej okolicy publiczność z zainteresowaniem oglądała pokazy startów i lotów szybowców, wypuszczanych w powietrze za pomocą gumowych lin. Utworzony 82 lat temu na Chełmie ośrodek szkolenia szybowcowego był pierwszą tego typu szkołą na terenie autonomicznego województwa śląskiego II Rzeczypospolitej.

Powstanie szybowiska było efektem wcześniejszych starań, które działający przy Aeroklubie Śląskim w Katowicach Okręgowy Komitet Szybowcowy podjął w ścisłej współpracy ze śląskimi i naczelnymi władzami Związku Harcerstwa Polskiego oraz miejscowymi pasjonatami lotnictwa. Już w 1933 roku zawiązało się bowiem w Cieszynie Koło Szybowcowe „Start”. W maju następnego roku jego członkowie rozpoczęli w podcieszzyńskich Gułdowach praktyczne szkolenie szybowcowe. Z grupą cieszyńską połączyli się pasjonaci szybownictwa z Goleiszowa (wśród nich znany już wówczas narciarz Gustaw Koźdoń), którzy pod kierunkiem Karola Czudka przystąpili wcześniej do budowy szybowca własnej konstrukcji. 14 czerwca 1934 roku teren góry Chełm został uznany za zdalny do prowadzenia podstawowego szkolenia szybowcowego, co sprawdził przybyły z Warszawy instruktor szybowcowy Kazimierz Kula, reprezentujący OKS w Katowicach i Główną Kwaterę Harcerzy.

W ciągu dwóch pierwszych lat istnienia szkoły szybowcowej na górze Chełm wśród szkolących się tam uczniów, stawiających swoje pierwsze „kroki w chmurach”, przeważała młodzież harcerska, nie tylko ze Śląska, ale także z Warszawy i innych regionów Polski. W 1936 roku szkołę przejęła Liga Obrony Powietrznej i Przeciwgazowej (LOPP), będąca głównym protektorem rozwoju lotnictwa sportowego w II RP. W Śląskiej Szkole Szybowcowej LOPP, której nadano imię poległego w wypadku lotniczym mjr. Ludwika Idzikowskiego, przystąpiono wówczas do szkolenia młodzieży przedpoborowej w ramach systemu Przynależności Wojskowego Lotniczego. Wyszkoleni na Chełmie piloci szybowcowi trafiali następnie do szkół pilotażu silnikowego, takich jak Szkoła Lotnicza LOPP w Aleksandrowicach koło Bielska, otwarta w maju 1936 r.

W roku 1938 na górze Chełm oddano do użytku murowany budynek administracyjno-mieszkalny wraz z rozbudowanym zapleczem. Do wybuchu wojny we wrześniu 1939 r. do kategorii pilota szybowcowego „A”, „B” lub „C” przeszkolono w Godziszowie ok. 1500 osób. Byli wśród nich harcerze, uczestnicy Przynależności Wojskowego Lotniczego, Zaolziacy, przedstawiciele Polonii z różnych krajów Europy, a także cudzoziemcy. Wielu spośród kursantów, a także niektórzy z instruktorów, w czasie wojny zostało żołnierzami Polskich Sił Powietrznych na Zachodzie. Śmiercią lotnika podczas lotu bojowego polegli między innymi: były kierownik szkoły Andrzej Koziół oraz wspomniany wcześniej Kazimierz Kula. Najbardziej znani, pochodzący ze Śląska Cieszyńskiego absolwenci Szkoły Szybowcowej to piloci 1586 Eskadry do Zadań Specjalnych, wykonujący zrzuty dla ruchu oporu w różnych krajach Europy: Jan Cholewa z Ustronia i Jan Kalfas z Grodzca Śląskiego.

W okresie powojennym Chełm powrócił do swojej roli, bowiem do 1950 r. mieściła się tam szkoła szybowcowa podlegająca Instytutowi Szybownictwa w Bielsku, następnie organizacji „Służba Polsce” i Lidze Lotniczej. Wskutek decyzji władz centralnych o zaprzestaniu szkolenia szybowcowego na terenach górskich, z końcem owego roku doszło, niestety, do likwidacji tego wielce zasłużonego dla polskiego lotnictwa ośrodka szybowcowego. Jak wynika z szacunków inż. Adama Skarbińskiego, badacza dziejów lotnictwa na Podbeskidziu, wraz z uczestnikami szkolenia w okresie powojennym łączna liczba wyszkolonych na Chełmie pilotów szybowcowych (nie licząc okresu okupacji hitlerowskiej, kiedy szkołę prowadziły władze niemieckie) wynosi około 2850 osób.

Podczas uroczystości na Chełmie będzie można nabyć drugie, uzupełnione wydanie książki „Z historii polskiego

lotnictwa na Śląsku Cieszyńskim w latach 1912-1939" autorstwa Grzegorza Kasztury. - **Wydawnictwo zawiera ponad 80 fotografii, 18 tabel z danymi liczbowymi, barwne reprodukcje dokumentów oraz 3 aneksy, w tym wykaz ponad 300 osób szkolących się na Chełmie w roku 1938 i wykonujących tam loty treningowe oraz wykaz nazwisk, dat i miejsc urodzenia 230 osób z personelu naziemnego i latającego Polskich Sił Powietrznych na Zachodzie, pochodzących ze Śląska Cieszyńskiego lub związanych z naszym regionem miejscem pracy czy kształcenia.** – informuje ox.pl autor książki.

(Red/Grzegorz Kasztura/mat.pras.)